

GEZ 31	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalny w zagrodzie	2. Czas powstania 2 poł. XIX w.	4. Adres Czeska Wieś nr 39, dz. nr 506 5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka 6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka	
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 			

1. Widok od pld. 2. Widok od pld.-wsch. 3. Widok od ptn.-wsch. 4. Lokalizacja.

8. Historia, opis i wartości Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako <i>Bohemorum villa</i>, a następnie w 1358 r. jako <i>Bongischdorf</i>, w 1416 r. jako <i>Bemyschdorff</i>, a w 1417 r. jako <i>Bömischorff</i>. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właścicieli klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Jankowice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano krużgół. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmiecie, 24 zagrodnice i 11 chatupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób. Budynek z 2 poł. XIX w., wzniesiony w centralnej części wsi, w zabudowie zagrodowej, w układzie kalenicowym względem drogi. Założony na planie zbliżonym do litery T, podpiwniczony, parterowy z wysokim poddaszem, nakryty prostopadłymi względem siebie dachami dwuspadowymi. Murowany, otynkowany, z pokryciem z dwubarwnego tynka kamiennego. Od pn.-zach. do budynku przylega obiekt mieszkalny. Elewacja pld.-wsch. skrzydła pld.-zach. czteroosiowa, z dwuosiowym dwukondygnacyjnym ryzalitem, zwieńczonym trójkątnym szczytem w polu którego oculus. Elewacje boczne w parterze trójosiowe, w dwupoziomowy szczycie w parti dolnej dwuosiowe, wyżej jednoosiowe. W elewacji pld.-zach. w osi pierwszej otwór drzwiowy. Elewacja pld.-zach. skrzydła pn.-zach. trójosiowa, z otworem wejściowym w osi pierwszej. Dekoracja architektoniczna stosunkowo bogata w postaci zróżnicowanych gzymsów, fryz, obramień otworów okiennych z naczółkami o zróżnicowanych formach. Otwory okienne w większości zamknięte prosto, jedynie w partiach szczytowych elewacji bocznych łukiem pełnym. Otwory drzwiowe zamknięte prosto. Zachowana stolarka dwudzielna, dwupoziomowa, a także dwupoziomowa, dwudzielna w podświetleniu. Pozostała PCV. Stolarka drzwiowa w konstrukcji pływino-ramowej, historyczna a także współczesna.	9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji W połaciach dachu brak jest ugięć czy falowania, w pokryciu występują pojedyncze ubytki. Wody opadowe odprowadzane są z połaci poprzez rynny i rury spustowe. Rynny lokalnie są pognane, brak części rur spustowych. Mury bez widocznych odchyłń czy spękań, w partiach dolnych i lokalnie wyżej zawilgocone. Tynki historyczne i współczesne, z ubytkami. Dekoracja architektoniczna częściowo zniszczona. Wielkość i rozmieszczenie otworów, a także ślady na elewacjach wskazują na zmiany w otworowaniu. Stolarka okienna w stanie miernym, z ubytkami malatur, kłót i widoczną degradacją drewna. W większości wymieniona na okna ahistoryczne. Historyczna stolarka drzwiowa w stanie dobrym. Ponadto drzwi współczesne w formie ahistorycznej, oskonięte wiatrołapem o niskich walorach estetycznych. Postulaty: - uzupełnienie ubytków w pokryciu dachowym, - uzupełnienie ubytków rur spustowych, ewentualnie wymiana uszkodzonych rynien, - rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgocecia murów, - uzupełnienie ubytków tynków, - w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: wymiany tynków na nowe wykonane na bazie wapna hydraulicznego przy zachowaniu istniejącej i pod warunkiem odtworzenia zniszczonej dekoracji architektonicznej; przywrócenia pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów; wymiany okien PCV i wółnej stolarki okiennej na stolarkę w formach powtarzających rozwiązania historyczne; renowacji historycznej stolarki okiennej; wymiany wółnej stolarki drzwiowej na stolarkę o formach powtarzających rozwiązania historyczne. <table border="1"> <tr> <td data-bbox="178 1131 438 1601"> 10. Wykonanie karty (autor, data i podpis) Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r. </td> <td data-bbox="178 1601 438 2065"> 11. Zaawizowanie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków) <i>[Blank space for signature]</i> </td> </tr> </table> *Dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewiązanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków	10. Wykonanie karty (autor, data i podpis) Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r. 	11. Zaawizowanie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków) <i>[Blank space for signature]</i>
10. Wykonanie karty (autor, data i podpis) Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r. 	11. Zaawizowanie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków) <i>[Blank space for signature]</i>		